

WILD-SM: közösségi összefogás a határon átnyúló vadállomány védelméért

Napjainkban egyáltalán nem számít ritkának, hogy a vadon élő- és a haszonállatok útjai keresztezik egymást. Ez egyszerre természetvédelmi, állategészségügyi és gazdasági kérdés is, hiszen a közvetlen és közvetett érintkezés betegségek terjedéséhez, termelési veszteségekhez, valamint a törékeny biodiverzitás sérüléséhez vezethet. Mivel a vadállomány nem ismeri az országhatárokat, a megoldásokat sem szabad ilyen korlátok közé szorítani. A WILD-SM (Community Engaging in Wildlife Sustainable Management in RO-HU Crossborder Area) projekt ehhez biztosít infrastruktúrát és tudásbázist. A projekt a román–magyar határon átnyúló együttműködéssel méri fel, követi nyomon és óvja a térség vadon élő állatvilágát. Mindezt a „One Health” szemlélet szerint teszi, amely az állatok, az emberek és a környezet egészségét egységben kezeli. A projekt különösen időszerű, mert a változó éghajlat és az emberi tevékenységek miatt a fajok mozgása, találkozásai és a kórokozók terjedése felgyorsult, miközben a természetes élőhelyek sérülékenyebbé váltak.

A WILD-SM átfogó célja a határ menti emberi közösségek fenntartható fejlődésének érdekében a vadon élő állatvilág értékeinek felmérése, monitorozása és megőrzése. Ezt kézzelfogható, rövid távon is mérhető feladatokra bontja, aminek keretében fajleltár és állományfelmérés készül a román-magyar határtérségben a főbb nagy- és apróvadfajokra fókuszálva. Felmérésre kerül a populációk genetikai sokfélesége és a génáramlás is. Ez segít jobb és megalapozottabb természetvédelmi és vadgazdálkodási döntéseket hozni. Az állategészségügyi kockázatbecslés a vad-háziállat érintkezési pontok és a betegségek terjedési kockázatainak feltárását szolgálja laboratóriumi vizsgálatokkal és terepi mintavételekkel. A projekt kiemelt céljának tekinti a helyi közösségek bevonását és a szemléletformálást, amit nyári egyetemek, konferenciák, médiamegjelenések és egy többnyelvű projektweboldal segítségével igyekszik elérni.

A fenti célok érdekében két, a térségben meghatározó egyetem fogott össze. A Temesvári „Mihály király” Élettudományi Egyetem a vezető partner, míg a Debreceni Egyetem projektpartnerként működik közre. A partnerség lényege, hogy a terepi ökológiai és laboratóriumi kompetenciák találkoznak a csúcstechnológiás genetikai és állategészségügyi tudással. Ez a kombináció adja a projekt erejét. A 12 hónap időtartamú projekt az Interreg VI-A Románia–Magyarország program támogatásával valósul meg 199 458 EUR költségvetéssel.

A Debreceni Egyetem feladatai közé tartozik a vadállományok genetikai sokféleségének feltárása, amely a hatékony és összehangolt természetvédelmi, illetve vadgazdálkodási döntések alapját képezi majd a jövőben a határ két oldalán. Ennek a munkának a szakmai háttérét a DE Agrár Genomikai és Biotechnológiai Központ állatgenomikai kutatócsoportja biztosítja, mely elsők között végzett Magyarországon molekuláris genetikai vizsgálatokat vadon élő populációkon, fajokon és közel két évtizedes kutatási tapasztalatot biztosít a közös munkához. A vad-háziállat kapcsolódási pontok (pl. legelők, élőhely-határok) azonosítása, mintavételi protokoll kidolgozása a vadgazdálkodók bevonásával, valamint a populációk állapotának és szaporodási teljesítményének követésén keresztül valósul meg, melyben szintén jelentős szerepet vállal a magyar fél. A vadon élő állatok határ menti vándorlásának megfigyelésére létrejövő központ magyarországi „ágának” kialakítása szintén a Debreceni Egyetem feladatai közé tartozik. Ezáltal fontos adatokat gyűjthetünk a fajok mozgásáról és az egészségi kockázatokról, amelyek szintén beépíthetőek a természetvédelmi és vadgazdálkodási gyakorlatokba a vadonélő állatfajok védelme és az emberi közösségekkel való konfliktusok mérséklése érdekében. A projekt keretében két nyilvános rendezvény megszervezésére is sor kerül Magyarországon a nyilvánosság, a szakemberek és a döntéshozók számára.

Románia - Magyarország

A határokon átívelő kutatási projektből a térség lakosai is profitálni fognak, mivel javul a térségben az állattartás és az élelmiszerlánc biztonsága, hiszen a korai jelzőrendszerek és a közös protokollok csökkentik a járványkockázatot. A közösségi programok révén a fiatalok és a gazdálkodók első kézből tanulhatnak a természetvédelemről és a fenntartható gyakorlatokról.

A WILD-SM tehát egy év alatt lefekteti a határ menti, adatokra és tudományos eredményekre épülő vadgazdálkodás alapjait. A Debreceni Egyetem a genetikai és állategészségügyi tudásával, hálózataival és oktatási programjaival kulcspozíciót tölt be ebben az együttműködésben. Hidat képez a labor és a terep, a kutatók és a helyi közösségek között, pontosan ott, ahol ma a természetvédelem és a vidéki életminőség jövője eldől.

Projekt cím: „WILD-SM – Community Engaging in Wildlife Sustainable Management in RO-HU Crossborder Area”

A projekt cím magyarul: „Vadon élő állatok fenntartható kezelésében részt vevő közösség a román-magyar határmenti területeken „

A projekt azonosító száma: ROHU00275

Kedvezményezettek: Temesvári „Mihály király” Élettudományi Egyetem, mint konzorciumvezető, valamint a Debreceni Egyetem, mint konzorciumi tag.

A támogatási összeg: 199,458 EUR

A Debreceni Egyetem költségvetése: 88,956 EUR

A projekt időtartama: 2025.03.04. - 2026.03.03.

Felelős kiadó: Debreceni Egyetem

Megjelenés dátuma: (november/ 2025)

A projektet az Európai Unió az Interreg Alapból támogatja, Románia és Magyarország társfinanszírozásával.

Jelen anyag tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.